

Domnului VALER DORNEANU
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în cadrul termenului stabilit prin adresa Curții Constituționale nr. 942/10.02.2020, formulez prezentul

P U N C T D E V E D E R E

referitor la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României și Parlamentul României

La data de 10 februarie 2020, președintele Camerei Deputaților a sesizat Curtea Constituțională cu o cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României și Parlamentul României, conflict generat de „desemnarea, în data de 6 februarie 2020, a candidatului Ludovic Orban la funcția de prim-ministru, prin Decretul nr. 82/2020”.

Pentru argumentele prezentate în continuare, considerăm că cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională menționată este:

- în principal inadmisibilă, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile cumulative pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, respectiv nu a existat și nu există un blocaj instituțional ce nu poate fi înlăturat în alt mod decât prin intervenția Curții Constituționale și nici o situație conflictuală în curs a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;
- în subsidiar, nefondată.

A. Situația de fapt

În data de 5 februarie 2020, Guvernul a fost demis prin adoptarea unei moțiuni de cenzură generată de angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege, în condițiile art. 114 din Constituție.

În data de 6 februarie 2020, Președintele României a consultat partidele și formațiunile politice parlamentare cu privire la desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru, în temeiul art. 85 alin. (1) coroborat cu art. 103 alin. (1) din Constituție.

În seara aceleiași zile, Președintele României a emis Decretul nr. 82/2020 privind desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru a domnului Ludovic Orban, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 88 din 6 februarie 2020.

În data de 10 februarie 2020, în conformitate cu prevederile art. 103 alin. (2) din Constituție, candidatul desemnat a cerut Parlamentului acordarea votului de încredere asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

În data de 11 februarie 2020, Birourile permanente reunite ale Camerei Deputaților și Senatului au adoptat calendarul privind derularea procedurii parlamentare de acordare a votului de investitură asupra programului și listei Guvernului, fixând atât datele pentru audierea în comisiile permanente a candidaților la funcția de ministru, cât și data desfășurării ședinței comune a celor două Camere ale Parlamentului.

B. Cu privire la admisibilitatea conflictului juridic de natură constituțională

În opinia noastră, în cauză nu sunt întrunite cumulativ trăsăturile necesare pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, așa cum au fost stabilite prin Deciziile Curții Constituționale nr. 53/2005, nr. 148/2003, nr. 270/2008 și nr. 108/2014. Astfel, Curtea Constituțională a statuat că aceste conflicte trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie conflicte juridice;
- să fie conflicte juridice de natură constituțională;
- să creeze blocaje instituționale;
- să vizeze fie conflicte de competență (pozitive sau negative) născute între autoritățile publice, fie orice situații conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;
- să se refere numai la anumite autorități care pot apărea ca subiecte ale acestuia.

Totodată, prin Decizia nr. 108/2014, Curtea Constituțională a statuat că „toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, *ab initio*, o cauză de respingere a sesizării. (...) Așa fiind, intervenția Curții devine legitimă ori de câte ori autoritățile și instituțiile publice

menționate în titlul III din Constituție ignoră sau își asumă competențe constituționale de natură a crea blocaje ce nu pot fi înlăturate în alt mod. Aceasta este esența unui conflict juridic de natură constituțională.”

În raport de această jurisprudență, considerăm că în prezenta cauză nu sunt întrunite două dintre cele cinci trăsături ale unui conflict juridic de natură constituțională, și anume:

1. existența unui blocaj instituțional ce nu poate fi înlăturat în alt mod decât prin intervenția Curții Constituționale;
2. existența unei situații conflictuale a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;

1. În ceea ce privește cerința existenței blocajului instituțional

Desemnarea de către Președintele României, în data de 6 februarie 2020, a candidatului Ludovic Orban la funcția de prim-ministru, prin Decretul nr. 82/2020 nu a creat un blocaj instituțional și, cu atât mai puțin un blocaj instituțional care să nu poată fi înlăturat în alt mod decât prin intervenția Curții Constituționale.

Astfel, în exercitarea prerogativei prevăzute la art. 85 alin. (1) coroborat cu art. 103 alin. (1) din Constituție, Președintele României a desemnat pentru funcția de prim-ministru una dintre cele trei persoane propuse de către partidele și formațiunile politice participante la consultări. Nefiind în situația unei majorități absolute deținute în Parlament de un partid, în urma consultărilor, Președintele României a desemnat candidatul propus de Partidul Național Liberal (PNL).

Această opțiune a Președintelui României este calificată de autorul sesizării ca generatoare de un pretins conflict juridic de natură constituțională ce ar necesita intervenția Curții Constituționale. Însă, din ansamblul argumentelor invocate de autorul sesizării lipsește chiar cel privind existența unui blocaj instituțional ce ar necesita arbitrajul Curții Constituționale, deși obligația de a motiva îndeplinirea fiecărei condiții a existenței unui conflict juridic de natură constituțională îi incumba. Pe de altă parte, apreciem că această omisiune în motivare nu poate avea altă explicație decât aceea că autorul sesizării, în mod obiectiv, nu a putut identifica elementele care ar contura un blocaj instituțional.

Astfel, opțiunea Președintelui României, materializată în actul desemnării, nu poate fi de natură să împiedice Parlamentul să se pronunțe cu privire la solicitarea de investitură ori să îndeplinească altă competență constituțională. Din această perspectivă, cererea apare ca o expresie a nemulțumirii de natură pur politică a unui partid politic participant la consultări, al cărui exponent este autorul sesizării, și nu ca o expresie a unei imposibilități de funcționare instituțională.

Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române prin „a bloca” se înțelege „a nu mai funcționa sau a face să nu mai funcționeze”. Or, prin emiterea decretului de desemnare a unui candidat la funcția de prim-ministru, Parlamentul României nu este împiedicat în exercitarea vreuneia dintre atribuțiile sale, ci dimpotrivă, ca efect al acestei desemnări, se deschide procedura investirii Guvernului, în cadrul căreia poate fi exercitat dreptul exclusiv al senatorilor și deputaților de a decide asupra acordării încrederii viitorului Guvern.

În plus, din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale, nu numai că nu există un blocaj la nivelul activității Parlamentului României, însă nici recursul la arbitrajul Curții Constituționale nu se justifică, câtă vreme Legea fundamentală a prevăzut la art. 103 alin. (3) un mecanism de autoreglare a raporturilor instituționale în cadrul procedurii de investitură a Guvernului ce implică acțiunea directă și nemijlocită a senatorilor și deputaților prin votul exprimat de aceștia. Atunci când există un mecanism de autoreglare, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 417/2019 a statuat că „regula în ceea ce privește angajarea competenței Curții Constituționale este aceea ca, în măsura în care există mecanisme prin care autoritățile publice să se autoregleze prin acțiunea lor directă și nemijlocită, rolul Curții Constituționale devine unul subsidiar.”

În opinia noastră, a achiesa la punctul de vedere al autorului sesizării ar echivala cu împiedicarea Parlamentului de a-și exercita o prerogativă și, implicit, a senatorilor și deputaților de a-și exercita mandatul, cu afectarea rolului constituțional al Președintelui României și cu antrenarea Curții Constituționale în conflicte politice.

Așadar, apreciem că soluționarea prezentei cereri a fost și este inadmisibilă prin neîndeplinirea uneia dintre trăsăturile esențiale ale unui conflict juridic de natură constituțională, respectiv aceea a existenței unui blocaj instituțional.

2. *În ceea ce privește cerința existenței unei situații conflictuale a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției*

Autorul sesizării susține existența unei situații litigioase generate de desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru și publicarea Decretului nr. 82/2020, prin faptul că Președintele României nu a ținut cont de efectele unei moțiuni de cenzură adoptate. A achiesa la acest punct de vedere echivalează cu introducerea unor efecte diferite ale unei moțiuni de cenzură, neprevăzute de legiuitorul constituant. Din această perspectivă, exercitarea unei atribuții constituționale, în limitele prevăzute de Constituție și în scopul asigurării unei funcționări imediate a Guvernului nu poate echivala cu generarea unei situații litigioase.

Mai mult, în ședința comună din data de 11 februarie 2020, birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului au aprobat ca în perioada 17-19.02.2020 să se desfășoare audierea candidaților propuși pentru funcția de ministru, stabilind calendarul și repartizarea acestora la comisiile permanente, iar în data de 24 februarie să aibă loc ședința comună a celor două Camere.

Față de această situație de fapt, la acest moment, cu certitudine nu poate fi vorba despre o situație litigioasă în curs, Parlamentul acceptând cererea candidatului de acordare a votului de încredere. Odată luată această decizie, senatorii și deputații nu mai pot fi împiedicați să continue procedura în cauză și să se pronunțe prin vot. În acest sens, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că „niciun instrument juridic prevăzut de Constituție nu poate fi lipsit de eficiență, golirea lui de conținut determinând caracterul lui iluzoriu și, implicit, încălcarea principiului constituțional al statului de drept” (Decizia nr. 1525/2010).

De altfel, stabilirea de către Birourile permanente reunite ale Camerei Deputaților și Senatului a calendarului audierii candidaților propuși în comisiile permanente reprezintă dovada derulării în condiții de normalitate a procedurii parlamentare și inexistența vreunui blocaj la nivelul activității Parlamentului și a unei situații litigioase în curs care să susțină ideea de conflict juridic de natură constituțională.

Așadar, apreciem că prezenta cerere a fost și este inadmisibilă prin neîndeplinirea uneia dintre trăsăturile esențiale ale unui conflict juridic de natură constituțională, respectiv aceea a existenței unei situații conflictuale în curs.

*
* *

Având în vedere trăsăturile conflictului juridic de natură constituțională, așa cum acestea au fost dezvoltate pe cale jurisprudențială și față de cerința ca acestea să fie întrunite în mod cumulativ, solicităm respingerea conflictului juridic de natură constituțională ca inadmisibil, aspectele invocate în prezenta cerere adresată Curții Constituționale și calificate de autorul sesizării drept conflict juridic de natură constituțională, nefiind circumscrise cerințelor referitoare la existența unui blocaj instituțional imputabil Președintelui României, precum și la existența unei situații conflictuale a cărei naștere rezidă în mod direct din textul Constituției.

C. În ipoteza în care veți trece peste ansamblul acestor argumente referitoare la inadmisibilitatea cererii, nefiind necesară intervenția Curții Constituționale, vă solicităm să constatați că nu există un conflict juridic de natură constituțională, pentru argumentele ce vor fi expuse în cele ce urmează

1. Potrivit art. 85 alin. (1) din Constituția României referitor la numirea Guvernului, „Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament”, iar potrivit art. 103 alin. (1) din Legea fundamentală referitor la investitura Guvernului „Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament”.

În doctrină, investitura Guvernului a fost definită ca un complex de acte și fapte juridice, precum și de proceduri corespunzătoare, cerute de Constituție, pentru a ne afla în prezența unei echipe guvernamentale legale și legitime. Procedura de investitură a Guvernului diferă în funcție de regimul politic al statului.

Referindu-ne la România, procedura de investire are semnificația formării Guvernului ca expresie a voinței Parlamentului și Președintelui României, în baza votului acordat de corpul electoral acestor două autorități publice.

Inițiată și finalizată de Președintele României conform art. 85 alin. (1), procedura de numire a Guvernului presupune patru etape procedurale bine definite, respectiv: desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru; solicitarea votului de învestitură; acordarea votului de încredere de către Parlament; numirea Guvernului, finalizată prin depunerea jurământului de credință.

Prima dintre acestea - desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru - prezintă semnificația unui mandat acordat de Președintele României personalității însărcinate cu formarea listei viitorului Guvern, elaborarea programului de guvernare și prezentarea cererii pentru acordarea votului de încredere către Parlament.

Din interpretarea sistematică a prevederilor art. 85 alin. (1) și art. 103 alin. (1) din Constituție rezultă că atribuția Președintelui României de a desemna candidatul pentru funcția de prim-ministru este una proprie și exclusivă, nepartajată cu vreo autoritate publică, atribuție ce reflectă raporturile dintre autoritățile publice specifice unui regim semiprezidențial, astfel cum au fost stabilite prin Constituție.

Astfel, în jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut că „un regim politic este calificat ca fiind semiprezidențial dacă în textul Constituției sunt întrunite trei condiții (...), respectiv: Președintele să fie ales prin vot universal; Președintele să dispună de competențe considerabile; Președintele este secondat de un prim-ministru și de miniștri, parte a puterii executive, și care pot rămâne în funcție doar dacă Parlamentul nu se opune”. De asemenea, Curtea a reținut că în demonstrarea faptului că Președintele dispune de „competențe considerabile”, rolul Președintelui în politica externă a statului, dar și o serie de prerogative importante *precum cea de a desemna un candidat pentru funcția de prim-ministru*, competența de a numi un prim-ministru interimar, de a numi miniștri, de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului conduc la concluzia că „regimul politic consacrat de Constituție trebuie să fie calificat ca fiind unul semiprezidențial”. (Decizia nr. 683/2012, pct. II.4).

Potrivit art. 103 alin. (1) teza I din Constituție, în situația în care există o majoritate absolută în Parlament, Președintele României are obligația de a desemna un candidat pentru funcția de prim-ministru în urma consultării partidului majoritar în Parlament. Atunci când o astfel de majoritate nu există – potrivit

art. 103 alin. (1) teza a II-a – Președintele trebuie să consulte partidele reprezentate în Parlament.

Condiția consultării partidelor reprezentate în Parlament a constituit, în viziunea legiuitorului constituent, o garanție suficientă care exclude un abuz de putere din partea Președintelui în ceea ce privește desemnarea prim-ministrului¹. Așadar, singura condiție impusă de textul constituțional Președintelui României în etapa desemnării candidatului pentru funcția de prim-ministru este reprezentată de obligativitatea organizării consultărilor cu partidele politice parlamentare.

În ceea ce privește limitele de apreciere ale Președintelui în alegerea candidatului, textul constituțional al art. 103 alin. (1) a fost redactat de așa natură încât să permită cât mai multe formule pentru desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru, ce poate fi liderul unui partid politic, un tehnocrat, un specialist care poate fi deputat sau senator sau un specialist care nu este membru al Parlamentului.

În cadrul dezbaterilor din Adunarea Constituantă, legiuitorul a respins, rând pe rând, amendamente care limitau desemnarea la o persoană din rândul membrilor Parlamentului, respectiv din rândul membrilor partidelor politice parlamentare, care condiționau numirea unui alt prim-ministru în condițiile demiterii acestuia de către Parlament, ori care prevedeau desemnarea unui candidat la funcția de prim-ministru dintre persoanele desemnate de partidele ce pot reuni majoritatea necesară învestirii Guvernului². Prin înlăturarea tuturor acestor amendamente, Adunarea Constituantă s-a exprimat clar împotriva unor limitări/circumstanțieri în exercitarea acestei atribuții și a optat pentru o reglementare flexibilă, elastică, care să permită Președintelui României

¹ Geneza Constituției României, Stenograma ședinței din data de 29 octombrie 1991, p. 728.

² În cadrul dezbaterilor din Adunarea Constituantă: Ion Diaconescu atrage atenția asupra formulării textului, care poate fi înțeles în sensul că președintele poate nominaliza același prim-ministru. Atrage atenția că Parlamentul nu poate fi dizolvat în orice condiții și propune ca a 3-a nominalizare a prim-ministrului să fie a Parlamentului, cu majoritate absolută. În acest sens, Ion Diaconescu a propus amendamente care nu au fost acceptate. (Dezbaterile din Adunarea Constituantă, Stenograma ședinței din 23 aprilie 1991, publicată în M. Of. Partea a II-a nr. 12/ 25 aprilie 1991, pag. 5); Tokay Gyorgy și Hajdu Gabor au propus un amendament care includea condiția desemnării unui „nou” prim-ministru după ce primul a fost respins de Parlament. Amendamentul nu a fost acceptat (Dezbaterile din Adunarea Constituantă, Stenograma ședinței din 24 aprilie 1991, publicată în M. Of. Partea a II-a nr. 13/26 aprilie 1991, pag. 10); Sergiu Cunescu propune modificarea în sensul ca Președintele României să desemneze premierul, în urma consultării partidelor, dintre persoanele desemnate de partide care să poată reuni majoritatea necesară învestirii Guvernului. Amendamentul a fost respins prin vot (Dezbaterile din Adunarea Constituantă, Stenograma ședinței din 16 aprilie 1991, publicată în M. Of. Partea a II-a nr. 10/18 aprilie 1991, pag. 10);

de desemnarea unui candidat pentru funcția de prim-ministru, o procedură care să răspundă celor mai diverse realități politice³.

Din interpretarea sistematică a normelor constituționale care vizează rolul Președintelui României și a celor referitoare la raporturile pe care acesta le are cu alte autorități publice implicate în procedura de investire a Guvernului rezultă că, la desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru, Președintele trebuie să aibă în vedere o persoană aptă ca, pe baza listei și a programului de guvernare, să coaguleze majoritatea parlamentară necesară investirii, persoană care îndeplinește condițiile legale pentru numirea în funcția de membru al Guvernului.

Astfel, majoritatea necesară investirii Guvernului nu este și nici nu poate fi probată în etapa procedurală a desemnării candidatului la funcția de prim-ministru, ci cel mult prefigurată. Revine candidatului desemnat ca pe baza listei și a programului de guvernare să obțină sprijinul politic necesar trecerii cabinetului. De aceea, prim-ministrul desemnat are la dispoziție un termen de 10 zile – și nu de 5 zile cum era prevăzut în tezele Constituției – pentru negocieri politice.

La desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru, Președintele României a acționat în acord cu dispozițiile constituționale și jurisprudența Curții Constituționale, neputându-se susține că și-a exercitat în mod abuziv atribuțiile. De altfel, câtă vreme a existat o coaliție majoritară în Parlament, Președintele a desemnat un candidat din partea acesteia (guvernele Grindeanu, Tudose, Dăncilă). În acest context, învedereăm argumentele invocate de Președintele României cu ocazia desemnării doamnei Viorica Dăncilă drept candidat la funcția de prim-ministru, în data de 17 ianuarie 2018: „În primul rând, această decizie trebuie să fie conformă cu Constituția și cu deciziile Curții Constituționale în materie de desemnare. Și aici argumentul cel mai puternic este aritmetica parlamentară. În Parlament, după consultări, îmi este foarte clar – PSD dispune de o majoritate. Și atunci, cântărind toate argumentele, ținând cont de situația concretă din

³ Dan Marțian; „Se poate întâmpla să nu fie majoritatea absolută a nici unui partid, și atunci intervine cea de a doua alternativă: Guvernul de coaliție – consultările, înțelegerile ș.a.m.d. Rezultatul acestor pertractări va fi desemnarea probabilă a unui om politic, a unui parlamentar, a unei candidaturi care să fie accesibilă pentru toate partidele care sunt reprezentate în Parlament. (...) Constituția trebuie să fie exactă și, în același timp, să aibă o anumită elasticitate. (...) Se poate produce o fărâmițare a țesutului corpului electoral exprimată în voturi care poate complica foarte mult jocul politic. Din punctul acesta de vedere, mie mi se pare că formula pe care o avem aici este o formulă elastică, în primul rând pentru că merge pe normă, pe consultarea partidului care a obținut majoritatea absolută. Doi: consultarea liderilor când nu există această majoritate absolută – și explorarea unor soluții. Și, în al treilea rând, nu exclude posibilitatea ca, în situații excepționale, să fie desemnat un independent” (Geneza Constituției României, Stenograma ședinței din 29 octombrie 1991, p. 730).

Parlament, am decis să dau PSD încă o șansă și să desemnez persoana propusă de PSD, pe doamna Dăncilă”⁴.

Atunci când o coaliție majoritară nu a mai existat în Parlament, Președintele a continuat să acționeze în limitele competențelor sale constituționale și în spiritul Legii fundamentale, desemnând un candidat cu privire la care, deși declarațiile partidelor parlamentare nu indicau o susținere majoritară, Parlamentul a acordat votul de încredere pentru cabinetul acestuia.

2. În opinia autorului sesizării, prin desemnarea unei persoane care a deținut funcția de prim-ministru anterior și al cărei cabinet a fost demis prin moțiuni de cenzură, ca urmare a asumării răspunderii asupra unui proiect de lege, Președintele României a nesocotit și a deturnat de la scopul prevăzut de legiuitorul constituant dispozițiile art. 114 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora Guvernul este demis dacă o moțiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege, a fost votată în condițiile art. 113.

A achiesa la acest punct de vedere și a pune semnul egalității între o moțiune de cenzură provocată de angajarea răspunderii pe un proiect de lege și interdicția Președintelui de a desemna ulterior drept candidat la funcția de prim-ministru aceeași persoană ar echivala cu introducerea unei noi condiții, pe cale jurisprudențială, adăugată textului constituțional al art. 103 alin. (1) teza finală.

Or, așa cum am arătat că rezultă din dezbaterile Adunării Constituante, textul constituțional referitor la atribuția Președintelui de desemnare a candidatului la funcția de prim-ministru a fost redactat de așa natură încât să permită cât mai multe formule pentru desemnarea acestuia, fără niciun fel de limitări, interdicții sau decăderi.

O interpretare contrară ar însemna că un prim-ministru ce a condus un Guvern demis printr-o moțiune de cenzură ar dobândi decăderea/interdicția perpetuă de a mai fi propus drept candidat pentru funcția de prim-ministru. În plus, având în vedere că, potrivit art. 109 alin. (1) teza a II-a din Constituție, răspunderea Guvernului este solidară, demiterea Guvernului ca efect al moțiunii de cenzură ar însemna - urmând raționamentul autorului sesizării - ca persoanele care

⁴ Declarație de presă a Președintelui României din data de 17 ianuarie 2018, disponibilă la adresa: <https://www.presidency.ro/ro/media/declaratii-de-presa/declaratie-de-presa1516199833>.

au ocupat portofolii în cadrul cabinetului demis să fie supuse unei decăderi/interdicții perpetue de a deține calitatea de membru al Guvernului, pornind de la prezumția că încrederea odată pierdută prin moțiune de cenzură nu mai poate fi redobândită. Această interpretare ar contraveni nu numai voinței legiuitorului constituant, ci chiar jurisprudenței Curții Constituționale. Astfel, prin Decizia nr. 304/2017, par. 42, analizând una dintre condițiile necesare pentru ocuparea funcției de membru al Guvernului, Curtea Constituțională a reținut că în dreptul pozitiv nu se pot stabili „interdicții absolute și perpetue”.

O asemenea consecință este imposibil de conceput, mai ales atunci când, expunându-se unei asemenea decăderi din dreptul de a ocupa funcția de membru al Guvernului printr-o moțiune provocată, niciun Guvern nu ar mai risca vreodată un asemenea efect și nu ar mai fi dispus să apeleze la procedura angajării răspunderii, caz în care dispozițiile art. 114 din Constituție ar fi golite de conținut.

Dintr-o altă perspectivă, învederăm că moțiunea de cenzură vizează Guvernul ca organism colegial și nu persoana prim-ministrului sau a unui membru al cabinetului, iar efectele adoptării acesteia se opresc la momentul demiterii Guvernului. De altfel, în textul Legii fundamentale nu se regăsește vreo dispoziție cu efect ultraactiv care să permită extinderea exercitării funcției de control parlamentar peste momentul demiterii Guvernului, așa cum susține autorul cererii.

În practica de stat au existat, de altfel, situații în care un prim-ministru demis prin moțiune de cenzură a fost ulterior desemnat de Președinte, iar Parlamentul a acordat votul de încredere⁵.

⁵ În data de 13 octombrie 2009, Guvernul condus de Emil Boc a fost demis ca urmare a moțiunii de cenzură, adoptată cu 254 voturi pentru și 176 împotrivă. Drept urmare, în ziua de 14 octombrie 2009 au avut loc consultări ale Președintelui României cu partidele politice, în vederea desemnării unui candidat la funcția de prim-ministru. În cadrul acestor consultări, partidele care formau o majoritate la acea dată, respectiv PNL, PSD și UDMR, au propus șefului statului desemnarea domnului Klaus Iohannis drept candidat la funcția de șef al Guvernului, iar PD-L a propus un alt om politic, fără a face public numele acestuia.

Cu toate acestea, Președintele României a venit cu o a treia variantă de propunere, în persoana domnului Lucian Croitoru, pe care l-a și desemnat, prin Decretul nr. 1472 din data de 15 octombrie 2009. Drept urmare, în data de 4 noiembrie 2009 a avut loc Ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru exprimarea votului asupra cererii de acordare a încrederii Parlamentului asupra Programului de guvernare. Guvernul Croitoru nu a obținut numărul necesar de voturi pentru a fi investit, astfel că la data de 5 noiembrie 2009 a avut loc o nouă rundă de consultări pentru desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru. Partidele care dețineau majoritatea și-au reiterat opțiunea exprimată anterior, însă șeful statului l-a desemnat drept candidat la funcția de prim-ministru pe domnul Liviu Negoită, prin Decretul nr. 1646 din data de 6 noiembrie 2009.

Domnul Liviu Negoită nu a mai cerut votul de investitură Parlamentului, decretul de desemnare fiind revocat la data de 17 decembrie 2009. În aceeași zi, în temeiul prevederilor art. 85 alin. (1), ale art. 94 lit. c), ale art. 100 alin. (1) și ale art. 103 alin. (1) din Constituție, prin Decretul nr. 1889/2009, Președintele României l-a desemnat pe domnul Emil Boc, adică pe premierul demis de Parlament în urmă cu două luni, drept candidat la funcția de prim-ministru.

În consecință, față de argumentele menționate, de dispozițiile constituționale și de practica instituțională, considerăm că nu există și nu poate exista vreo interdicție pentru Președintele României de a desemna drept candidat la funcția de prim-ministru o persoană care anterior a fost demisă printr-o moțiune de cenzură.

3. În opinia autorului sesizării, „Domnul Ludovic Orban, candidatul pentru funcția de prim-ministru, nu se bucură de susținerea grupurilor parlamentare, având în vedere declarația Partidului Național Liberal și a partidului Uniunea Salvați România de a vota împotriva Guvernului propus de candidatul Ludovic Orban, pentru a fi declanșate alegeri anticipate, precum și declarațiile domnului Ludovic Orban, candidatul la funcția de prim-ministru, prin care susține același demers”. Totodată, autorul sesizării susține următoarele: „(...) 3. La consultările la care au fost invitați de Președintele României în data de 6 februarie anul curent, Partidul Social Democrat și Partidul PRO România au propus drept candidat pentru funcția de prim-ministru o persoană care ar întruni votul majorității deputaților și senatorilor; 4. Partidul Social Democrat a dovedit că poate asigura majoritatea necesară investirii Guvernului, după cum rezultă din numărul de semnături strânse în vederea inițierii moțiunii de cenzură, din numărul de voturi înregistrate pentru adoptarea moțiunii de cenzură, precum și din declarația Președintelui României în sensul existenței în Parlament a unei majorități PSD”.

În opinia noastră, aceste susțineri nu pot fi primite.

În primul rând, ținând cont de aritmetica parlamentară, cele două partide care au propus un candidat comun, PSD și Pro România, nu întrunesc numărul necesar pentru a asigura majoritatea absolută. În plus, acordul celor două partide nu a fost formalizat într-o alianță politică de guvernare, iar la consultări a fost invitat grupul parlamentar „Pro Europa” și nu Partidul „Pro România”.

În al doilea rând, numărul de semnături pentru inițierea moțiunii de cenzură nu poate prezenta relevanță într-o altă procedură constituțională, în condițiile în care acest număr poate să difere chiar între momentul inițierii și momentul votului unei moțiuni de cenzură.

În al treilea rând, nu poate fi reținut nici argumentul potrivit căruia numărul de voturi înregistrat la adoptarea moțiunii de cenzură ar reprezenta un impediment

Prin Hotărârea nr. 39 din data de 23 decembrie 2009, la 70 de zile de la adoptarea moțiunii de cenzură împotriva Guvernului Emil Boc, Parlamentul României a decis să acorde din nou încrederea unui Guvern condus de domnul Emil Boc.

pentru învestirea unui nou Guvern pentru că, pe de o parte, acest număr vizează o altă procedură, iar pe de altă parte, liderul UDMR, formațiune care a votat moțiunea de cenzură, a declarat imediat după votul moțiunii de cenzură, dar și la finalul consultărilor din data de 6 februarie 2020 că acest vot „era pentru a bloca schimbarea sistemului electoral privind alegerea primarilor, nu era pentru un alt proiect politic. Nu avem o altă propunere pentru funcția de prim-ministru. (...)”⁶. Așadar, o formațiune care a votat moțiunea de cenzură nu și-a exprimat susținerea pentru candidatul propus de PSD și Pro România.

În ceea ce privește necesitatea exprimării, la momentul consultărilor, a susținerii de către partidele parlamentare a unui anumit candidat, în practica de stat au existat situații în care Președintele a desemnat un candidat nepropus de vreun partid parlamentar, dar căruia Parlamentul i-a acordat votul de încredere⁷.

Referitor la susținerile autorului sesizării potrivit cărora Președintele nu putea desemna un candidat pe care reprezentanții unor partide au declarat că nu-l vor vota, considerăm că acestea reprezintă doar opinii politice exprimate de aceștia în cadrul unei etape eminentemente politice, cum este cea a consultărilor cu partidele politice. În plus, aceste declarații nu echivalează cu o certitudine cu privire la rezultatul votului, deoarece perioada cuprinsă între momentul desemnării candidatului la funcția de prim-ministru și momentul acordării votului de încredere permite negocieri politice. Mai mult, ținând seama de dispozițiile art. 69 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora orice mandat imperativ este nul, nicio declarație politică sau direcție de vot stabilită de partid nu pot fi impuse membrilor Parlamentului, aceștia fiind liberi să își exercite votul potrivit propriei convingeri și în acord cu voința cetățenilor pe care îi reprezintă. Din această perspectivă, apreciem că o asemenea speculație nu poate fi primită întrucât declarațiile unui partid politic nu se transformă automat într-un vot.

Totodată, autorul sesizării mai invocă și nesocotirea jurisprudenței Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 80/2014 și Decizia nr. 875/2018. Or, prin considerentele Deciziei nr. 80/2014, Curtea a statuat că o procedură rigidă de desemnare a candidatului pentru funcția de prim-ministru, cum era cea menționată

⁶ Transmisiune Epoch Times România, disponibilă la adresa: <http://bit.ly/31OfwVa>;

⁷ Prin Decretul nr. 259 din data de 6 februarie 2012, Președintele României l-a desemnat drept candidat pentru funcția de prim-ministru pe domnul Mihai Răzvan Ungureanu, fără ca acesta să fie propus de vreun partid parlamentar. Aceeași a fost și situația cu prilejul desemnării în anul 2015 a domnului Dacian Cioloș în această funcție.

în propunerea de revizuire a Constituției, „nu ține cont de realitatea politică și este de natură a crea premisele unor alegeri anticipate repetate (...); (...) de multe ori, există înțelegeri/acorduri între partide/alianțe politice - care nu au obținut cel mai mare număr de mandate - cu privire la desemnarea unei anumite persoane drept candidat pentru funcția de prim-ministru, mai ales în cazul în care două sau mai multe partide au obținut un număr de mandate foarte apropiat; în acest caz, se poate ajunge la coagularea unei majorități parlamentare absolute din partidele sau alianțele politice aflate pe locurile imediat următoare (...); (...) procedura de desemnare a candidatului la funcția de prim-ministru trebuie să aibă în vedere în mod concurent cele două criterii anterior menționate, pentru că nu se poate ignora nici rezultatul electoral al competitorilor electorali, dar nici finalitatea procedurii, respectiv desemnarea unui candidat care să poată asigura coagularea unei majorități parlamentare în vederea obținerii votului de încredere” (Decizia nr. 80/2014, par. 316 și 318).

Așa cum se recunoaște și în motivarea conflictului, în această etapă, Președintele României are o obligație de diligență, nu de rezultat. Din această perspectivă, Președintele și-a îndeplinit această atribuție, chemând formațiunile politice parlamentare și explorând soluțiile cele mai potrivite. Cum am arătat, câtă vreme coaliția PSD-ALDE a funcționat, candidatul desemnat a fost propus din cadrul acestei coaliții. Ulterior destrămării acestei coaliții, realitatea politică s-a schimbat, iar decizia Președintelui nu putea să nu țină cont de aceasta. Neexistând o majoritate absolută, Președintele a desemnat un candidat pentru funcția de prim-ministru, care în viziunea sa, are aptitudinea ca prin lista și programul de guvernare pe care îl propune Parlamentului, să obțină „susținerea parlamentară necesară obținerii votului de încredere al Parlamentului” (Decizia nr. 80/2014, par. 324).

Deopotrivă, Președintele a acționat cu respectarea Deciziei Curții nr. 875/2018 desemnând chiar un candidat dintre cei propuși la consultările cu partidele parlamentare. Mai mult, în practica de stat au existat situații în care Parlamentul a acordat votul de încredere unor candidați - cabinetele Isărescu (1999), Ungureanu (2012) și Cioloș (2015) – chiar dacă aceștia nu au fost susținuți de vreo formațiune politică parlamentară la momentul consultărilor. De asemenea, în perioada desfășurării lucrărilor Adunării Constituante, Guvernul a fost condus de independentul Theodor Stolojan, situație care a contribuit într-un mod determinant la elaborarea unei norme flexibile care să permită Președintelui

României, în ipoteza în care nu există o majoritate parlamentară, o marjă de acțiune cât mai mare în exercitarea atribuției de desemnare a unui candidat.

Față de cele de mai sus, considerăm că numărul de semnături pentru inițierea unei moțiuni de cenzură, numărul de voturi înregistrate la adoptarea unei moțiuni de cenzură sau propunerea comună a două formațiuni politice ce nu întrunesc numărul necesar pentru a asigura majoritatea absolută în Parlament nu pot fi reținute drept elemente relevante pentru aprecierea modului de exercitare a atribuției prevăzute la art. 85 alin. (1) din Constituție de către Președintele României.

Autorul sesizării susține de asemenea că Președintele României încalcă „dispozițiile art. 89 alin. (1) din Constituție, declarând deschis că are ca scop *alegeri anticipate* folosind ca mijloc nerezolvarea crizei guvernamentale”.

În opinia noastră, afirmația autorului sesizării că exercitarea prerogativei Parlamentului de investire a Guvernului s-ar realiza sub „presiunea pierderii mandatului Parlamentului” reprezintă o simplă speculație, câtă vreme procedura constituțională prevăzută de art. 103 alin. (2) - (3) din Constituție își urmează cursul, derulându-se procedurile parlamentare de audiere, ca etapă a procedurii de acordare a încrederii Guvernului.

Totodată, autorul sesizării susține că Președintele României a declarat deschis că are ca scop „alegeri anticipate” folosind ca mijloc nerezolvarea crizei guvernamentale mai mult de 60 de zile. În realitate, Președintele nu a declarat vreodată că are intenția de a perpetua criza politică, iar decizia de desemnare a unui candidat la funcția de prim-ministru a doua zi după demiterea Guvernului demonstrează intenția Președintelui de a nu permite perpetuarea crizei guvernamentale.

Mai mult decât atât, chiar dacă Președintele a exprimat o opinie politică cu privire la o posibilă soluție, în virtutea rolului său de mediator între puterile statului și între stat și societate, prin conduita sa, Președintele a acționat cu maximă diligență, în vederea declanșării procedurii pentru investirea noului Guvern. În acest sens, prin Decizia nr. 53/2005 Curtea a statuat că: „ (...)opiniile, judecățile de valoare sau afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică - așa cum este Președintele României, autoritate publică unipersonală, ori cum este conducătorul unei autorități publice - referitoare la alte autorități publice nu

constituie prin ele însele conflicte juridice între autorități publice. Părerile sau propunerile privind modul cum acționează ori ar trebui să acționeze o anumită autoritate publică sau structurile acesteia, chiar critice fiind, nu declanșează blocaje instituționale, dacă nu sunt urmate de acțiuni sau inacțiuni de natură să împiedice îndeplinirea atribuțiilor constituționale ale acelor autorități publice. Asemenea păreri ori propuneri rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare a opiniilor politice, cu îngrădirile prevăzute de art. 30 alin. (6) și (7) din Constituție.”

Dintr-o altă perspectivă, considerăm că susținerile autorului prezentei cereri sunt simple alegații scoase din context deoarece, în conferința de presă din data de 6 februarie 2020, Președintele României a declarat următoarele: „Alegerile anticipate sunt prima mea opțiune. Am prezentat partidelor această opțiune. Unii au fost de părere că e bine, alții au fost de părere că trebuie să se mai consulte în partid. Este normal și pot să înțeleg că majoritatea partidelor au nevoie de discuții interne în forurile lor pentru a lua o decizie în acest sens. Acest lucru sper să se întâmple foarte repede. Dar, până atunci, cred că putem să facem următorul pas. Următorul pas foarte concret este desemnarea din partea mea a unei persoane însărcinate cu formarea unui nou guvern. Așadar, după ce m-am consultat cu toate partidele și formațiunile parlamentare, îl desemnez pe domnul Ludovic Orban să formeze un nou guvern și să se prezinte în Parlament”.

Astfel, în urma consultărilor cu partidele politice, Președintele a explorat opțiunile acestora și a acționat pentru depășirea situației actuale, dând mandat să formeze Guvernul unei persoane, care în viziunea sa, este în măsură să pună în aplicare o agendă reformatoare, în acord cu voința cetățenilor.

De asemenea, potrivit autorului sesizării, „Președintele României și-a îndeplinit în mod discreționar, abuziv, prerogativele înscrise în art. 85 alin. (1) și 103 alin. (1) din Constituția României, republicată, încălcând astfel principiul cooperării loiale, dimensiune a principiului separației și echilibrului puterilor în stat.”

Cu ocazia revizuirii Constituției din anul 2003, odată cu recunoașterea constituțională a principiului separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale, legiuitorul constituent derivat a atribuit Curții Constituționale rolul de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională

dintre autoritățile publice. În soluționarea acestor conflicte, Curtea Constituțională a arătat că raporturile instituționale dintre autoritățile publice trebuie să funcționeze într-un cadru organizat bazat pe loialitate, colaborare și realizarea atribuțiilor constituționale, constituționalizarea acestui principiu realizându-se treptat. Consacrarea pe cale jurisprudențială a principiului colaborării loiale a evoluat de la enunțarea conceptelor de „loialitate” și „comportament loial” la circumstanțierea unor „norme de loialitate constituțională” derivând din principiul separației și echilibrului puterilor în stat.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, imperativul colaborării loiale între autoritățile statului reprezintă „o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului”, acest principiu fiind desprins „pe calea interpretării coroborate a normelor constituționale ale art. 1 alin. (3) și (4), referitoare la valorile supreme ale statului român și la principiul echilibrului și puterilor în stat, principiu susținut constant în jurisprudența sa. Acest principiu derivă din litera și spiritul întregii Legi fundamentale și este o premisă a arhitecturii etatico-juridice a statului român” (Decizia nr. 875/2018). Potrivit aceleiași decizii, principiul cooperării și colaborării loiale între instituțiile publice presupune intenția și totalitatea acțiunilor acestora de a crea împreună premisele necesare executării propriilor atribuții și obligații constituționale sau legale într-un sens și obiectiv final comun, cel al bunei funcționări a statului.

Însă, recursul la principiul colaborării loiale între autoritățile statului presupune o importantă componentă *extra legem*, iar colaborarea trebuie realizată întotdeauna în formele prevăzute de lege. Acolo unde legea tace, autoritățile publice trebuie să identifice și să stabilească, cu bună-credință, acele forme de colaborare care valorizează ordinea normativă constituțională și care nu prejudiciază principiile constituționale sub imperiul cărora ele funcționează și relaționează și nici drepturile sau libertățile fundamentale ale cetățenilor în serviciul cărora își desfășoară activitatea.

Or, în etapa desemnării candidatului la funcția de prim-ministru, cooperarea îmbracă forma cerută de Legea fundamentală, respectiv forma consultărilor, pe care Președintele României a parcurs-o. Așadar, Președintele României a acționat în conformitate cu ordinea normativă constituțională. Interpretarea autorului sesizării prin recursul la acest principiu apare ca o soluție *contra legem*, finalitatea urmărită fiind, de fapt, aceea a impunerii propriului candidat. De altfel, Curtea

Constituțională a statuat cu valoare de principiu, prin Decizia nr. 611/2017, par. 110, că: „în mod indiscutabil, cooperarea loială nu presupune decât soluții în acord cu ordinea normativă constituțională, întrucât temeiul acestora poate fi *extra legem*, dar nicidecum *contra legem*”.

În considerarea celor menționate, Președintele României a exercitat atribuția constituțională referitoare la desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru, acționând cu bună-credință și parcurgând etapa procedurală obligatorie stabilită de art. 103 alin. (1) din Constituție referitoare la consultarea partidelor reprezentate în Parlament. Astfel, decizia șefului statului de a nominaliza candidatura unei persoane care a condus un Guvern căruia anterior Parlamentul i-a retras încrederea vine ca urmare a consultărilor realizate cu partidele politice din Parlament. În condițiile în care nu s-a conturat o majoritate parlamentară clară care să susțină un candidat și în condițiile în care unele formațiuni politice nu au votat împotriva schimbării unui proiect politic, ci împotriva unui proiect de lege pentru care Guvernul și-a angajat răspunderea, Președintele a nominalizat drept candidat la funcția de prim-ministru una dintre cele trei persoane propuse de partidele politice parlamentare, opțiune exprimată în strict acord cu voința legiuitorului constituant.

Așa cum s-a reținut în jurisprudența Curții Constituționale, raporturile instituționale dintre actorii statali „trebuie să funcționeze în cadrul constituțional al loialității și al colaborării, pentru realizarea atribuțiilor constituționale distinct reglementate pentru fiecare dintre autorități”, iar colaborarea dintre autorități „este condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului”.

Procedura de investire are drept consecință stabilirea unui raport constituțional complex între Guvern, pe de-o parte, și Parlament sau Președintele României, pe de altă parte, iar în această procedură autoritățile implicate realizează atribuții constituționale distincte. Așadar, în virtutea rolului său constituțional de a veghea la buna funcționare a autorităților publice, potrivit art. 80 alin. (2) teza I din Constituție, în contextul descris, nominalizarea domnului Ludovic Orban drept candidat pentru funcția de prim-ministru nu numai că reprezintă expresia declanșării procedurii de investire a Guvernului, ci are drept scop asigurarea rapidă a investiției unui Guvern cu depline puteri. Acțiunea Președintelui României a avut drept obiectiv depășirea crizei politice și scurtarea perioadei în care Guvernul

îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, potrivit art. 110 alin. (4) din Constituție.

Prin raportare la principiul separației puterilor în stat, în Decizia nr. 504/2019, Curtea a statuat următoarele: „Principiul separației și echilibrului puterilor, reglementat expres în art. 1 alin. (4) din Constituție, nu urmărește numai asigurarea delimitării exacte a competențelor fiecărei autorități în parte și a unui sistem reciproc de control (checks and balances), ci presupune, *ab initio*, o cooperare loială între autoritățile și instituțiile publice, prin reprezentanții lor, în scopul creării unui ansamblu statal echilibrat și funcțional. Funcționarea în chip efectiv și armonios a construcției etatice depinde în mod inevitabil de interpretarea coroborată, în mod pozitiv și cu bună-credință, a normelor constituționale, în sensul producerii de efecte juridice, și nu în sens contrar, al blocajului instituțional”.

Din această perspectivă, Președintele a acționat în sensul evitării unui blocaj instituțional. Prin desemnarea unui candidat la funcția de prim-ministru, Președintele și-a realizat atribuția constituțională, declanșând procedura de investitură a Guvernului și oferind Parlamentului posibilitatea realizării propriilor competențe. Parlamentul are nu numai mecanismul constituțional, ci chiar obligația exprimării unui vot cu privire la cererea de acordare a încrederii Guvernului.

Totodată, Curtea a subliniat constant obligația de principiu pe care o au toate autoritățile publice, în exercitarea puterii de stat, de a colabora pentru buna funcționare a statului, Constituția și legile oferind suficiente instrumente prin care instituțiile pot coopera și colabora. În cazul de față, însă, așa cum am mai arătat, instrumentul prin care se realizează cooperarea este dat de consultarea partidelor parlamentare, în acest mod realizându-se cadrul pentru un dialog real al actorilor instituționali implicați.

Pentru respectarea principiului colaborării loiale, așa cum s-a reținut și în jurisprudența Curții Constituționale, este nevoie de un dialog real interinstituțional, al persoanelor care reprezintă instituțiile respective, iar întreaga conduită instituțională trebuie să reflecte interpretarea cu bună-credință a principiilor și normelor constituționale și legale incidente. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, noțiunea „consultării”, prevăzută în Constituție în cuprinsul art. 86, art. 89, art. 90, art. 95 și art. 103 presupune dialog sau informări reciproce

între părți, subiecte de drept ce exercită anumite atribuții conjuncte (Decizia nr. 875/2018, par. 98 - 99).

Or, prin consultările avute cu liderii partidelor și formațiunilor politice, Președintele României a purtat acest dialog și a discutat variantele depășirii situației generate de demiterea Guvernului, executându-și obligația de a desemna un candidat pentru funcția de prim-ministru. Chiar dacă partidele politice nu ar fi propus candidați pentru funcția de prim-ministru, Președintele României nu ar fi putut refuza desemnarea unui candidat, acest lucru echivalând cu încălcarea unei obligații constituționale. În acest sens este și practica de stat. Spre exemplu, în anul 2015, două dintre partidele care ar fi putut coagula o majoritate nu au prezentat Președintelui României nicio propunere de candidat, declarând următoarele: „Am considerat, poate pentru prima dată, că nu este eficient ca astăzi să vorbim despre o persoană sau alta pentru funcția de prim-ministru”⁸, respectiv „N-am făcut absolut nicio propunere pentru prim-ministru. Propunerea (...) a fost aceea de dizolvare a Parlamentului și de alegeri anticipate”⁹. Cu toate acestea, îndeplinindu-și obligația constituțională, Președintele României a desemnat un tehnocrat drept candidat pentru funcția de prim-ministru, această acțiune fiind în deplin acord cu viziunea legiuitorului constituant, potrivit căreia atunci când nu există un partid cu majoritate absolută în Parlament, în urma consultărilor cu partidele parlamentare, Președintele are posibilitatea desemnării unui candidat chiar și din afara spectrului politic parlamentar.

Potrivit susținerilor autorilor sesizării, Președintele a acționat cu încălcarea obligației constituționale de a exercita funcția de mediere între puterile statului, înscrisă în art. 80 alin. (2) teza a II-a din Constituție.

Medierea între puterile statului reprezintă o activitate permanentă a Președintelui României, având rolul de a menține un echilibru al puterilor statului și un dialog permanent cu societatea. Medierea între puterile statului, precum și între stat și societate, se face în scopul vegherii la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice.

În Avizul Curții Constituționale nr. 1/2007, s-a statuat că „Prerogativele constituționale ca și legitimitatea democratică pe care i-o conferă alegerea lui de

⁸ Declarații ale liderului Partidului Social Democrat, Liviu Dragnea, disponibile la adresa: <http://bit.ly/38ogb1Z>;

⁹ Declarații ale liderului Partidului Național Liberal, Alina Gorghiu: <http://bit.ly/3bAP3yP>;

către electoratul întregii țări îi impun Președintelui României să aibă un rol activ, prezența lui în viața politică neputând fi rezumată la un exercițiu simbolic și protocolar”. De asemenea, în jurisprudența Curții Constituționale, s-a mai subliniat că „funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate, prevăzută de art. 80 alin. (2) teza a doua din Constituție, impune imparțialitate din partea Președintelui României, dar nu exclude posibilitatea exprimării opiniei sale privind modul optim de soluționare a divergențelor apărute și nu îi conferă calitatea de competitor politic” (Decizia nr. 284/2014).

În etapa consultărilor, Președintele a acționat în spiritul Constituției, exprimându-și opinia cu privire la modul optim de soluționare a crizei politice actuale. Astfel, în data de 6 februarie, Președintele a declarat următoarele: „După părerea mea, asta am spus și aseară, repet astăzi: soluția corectă, în această situație, în care avem un guvern care dorește să miște lucrurile, opțiune confirmată de români la alegerile din anul trecut. Și românii doresc să se miște lucrurile. Pe de cealaltă parte, avem un PSD care încă este foarte prezent în Parlament. Întoarcerea la electorat este soluția corectă, este soluția care satisface nevoia de democrație în România”.

Prin urmare, Președintele și-a îndeplinit cu bună-credință obligația constituțională de desemnare a unui candidat pentru funcția de prim-ministru, în contextul inexistenței unei majorități clare de susținere a unui candidat și a exprimării de către unele formațiuni politice a faptului că votul moțiunii de cenzură nu a fost pentru schimbarea proiectului politic.

O limitare a puterii de decizie a Președintelui în ceea ce privește alegerea candidatului la funcția de prim-ministru ar echivala și cu înfrângerea poziției de egalitate a puterilor în stat. Constituția oferă o garanție care exclude un abuz de putere/o acțiune discreționară din partea Președintelui în ceea ce privește desemnarea prim-ministrului, prin aceea că stabilește condiția consultării cu partidele politice prin dispozițiile art. 103 alin. (1) atunci când niciun partid nu deține majoritatea absolută în Parlament. Acest lucru rezultă chiar din soluția pentru care a optat legiuitorul constituant¹⁰. Prin urmare, numai o desemnare a unui

¹⁰ Cu ocazia dezbaterilor din Adunarea Constituantă, s-a afirmat: „S-ar putea întâmpla ca mențiunea excepției (n.a. ipoteza în care un partid nu deține majoritate absolută) să deschidă o oarecare cale pentru o interpretare personală sau pentru un abuz de putere al Președintelui, așa încât ar fi poate bine dacă, în text, s-ar insera cuvintele în urma consultațiilor cu partidele politice.” (intervenția domnului Sorin Bottez în cadrul Adunării Constituante, Geneza Constituției României, Stenograma ședinței din data de 29 octombrie 1991, p. 728).

candidat la funcția de prim-ministru fără consultarea partidelor politice parlamentare s-ar putea circumscrie unei conduite discreționare. Așadar, în desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru, Președintele României nu a acționat cu exces de putere.

Președintele României este o autoritate unipersonală fundamentală în cadrul democrației constituționale, legitimată prin votul liber exprimat al cetățenilor români. În exercitarea atribuțiilor exclusive prevăzute de Constituție, Președintele se bucură de autoritate decizională individuală, iar decizia pe care o adoptă implică și o apreciere subiectivă, întemeiată pe informațiile care sunt evaluate în mod personal. Președintele României manifestă o opțiune în cadrul unei decizii individuale, asumată în plan instituțional și politic.

În acord cu cele statuate de jurisprudența constituțională, orice candidat la funcția de Președinte al României propune electoratului o doctrină politică, un program pentru a cărui realizare va acționa, în cazul în care va fi ales, pe perioada mandatului său. Așadar, în timpul mandatului, Președintelui României îi este recunoscută atât de legiuitorul constituant, cât și de jurisprudența Curții Constituționale, posibilitatea exprimării opiniilor sale politice, a angajamentelor și a scopurilor prezentate în programul său electoral, ori poate să militeze și să acționeze pentru realizarea acestora, cu respectarea prerogativelor constituționale¹¹.

Desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru este o atribuție proprie a Președintelui României prevăzută la art. 85 alin. (1) din Constituție. Din această perspectivă, nicio altă autoritate nu se poate substitui Președintelui în analiza și evaluarea opțiunii sale, întrucât aceasta ar echivala nu numai cu negarea atribuțiilor constituționale proprii ale șefului statului, ci și cu încălcarea prevederilor art. 1 alin. (4) din Constituție referitoare la principiul separației puterilor în stat, precum și dispozițiilor art. 1 alin. (5) care consacră principiul supremației Constituției.

¹¹ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 53/2005, publicată în M. Of. Partea I nr. 144 din 17 februarie 2005 și intervenția domnului Dan Marțian în cadrul Adunării Constituante: „(...) prin competențele care sunt oferite, prin atribuțiile pe care le are Președintele, un Președinte ales prin sufragiu universal, trebuie să dispună de competențele corespunzătoare, prin care programul cu care s-a prezentat și pe baza căruia a fost ales să poată fi îndeplinit prin propria activitate, prin relațiile pe care le are cu celelalte componente ale sistemului constituțional democratic.” (Geneza Constituției României, Stenograma ședinței din data de 24 aprilie 1991, p. 543)

În concluzie, față de cele de mai sus, solicităm Curții Constituționale să respingă cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, în principal ca inadmisibilă și, în subsidiar, ca nefondată.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS**